

I

(Резолуције, препоруке и мишљења)

ПРЕПОРУКЕ

САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ПРЕПОРУКА САВЕТА

од 24. новембра 2020. године

о струковном образовању и оспособљавању (VET) за одрживу конкурентност, социјалну праведност и отпорност

(2020/C 417/01)

САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ,

узимајући у обзир Уговор о функционисању Европске уније, а посебно његове чланове 166. и 165.,

узимајући у обзир предлог Европске комисије,

будући да:

- (1) Повеља Европске уније о основним правима (1) признаје образовање и приступ струковном и континуираном оспособљавању као основно право, док се у складу са УН-овим циљевима одрживог развоја до 2030. жели постићи једнак приступ свих жена и мушкараца приступачном и квалитетном техничком, струковном и терцијарном образовању, укључујући високо образовање, и знатно повећати број младих и одраслих особа које поседују вештине, укључујући техничке и струковне вештине, релевантне за запошљавање, достојанствена радна места и предузетништво.
- (2) је Европским стубом социјалних права (2), проглашеним 17. новембра 2017. године, утврђен низ начела којима се подржава праведно и добро функционисање тржишта рада и система социјалне заштите, укључујући начело бр. 1. о праву на квалитетно и инклузивно образовање, оспособљавање и целоживотно учење, као и начело бр. 4. о активној подршци запошљавању.
- (3) Висококвалитетни и иновативни системи струковног образовања и оспособљавања пружају људима вештине везане за рад, лични развој и грађанство, које им помажу да се прилагоде и остваре двоструку дигиталну и зелену транзицију како би се носили са ванредним ситуацијама и економским шокovima, истовремено подржавајући економски раст и социјалну кохезију. На тај начин им се пружају вештине које ће им помоћи при проналаску или отварању радних места за којима постоји потражња на тржишту рада.
- (4) Делотворне политике у подручју струковног образовања и оспособљавања су важне како би се постигао циљ промовисања квалификоване, оспособљене и прилагодљиве радне снаге и тржишта рада која могу одговорити на економске промене, како је утврђено у члану 145. УФЕУ-а.

(1) СЛ С 326, 26.10.2012., стр. 391.

(2) Док. 13129/17.

- (5) Комуникација Европске Комисије под насловом „Европски зелени договор“ (3) представља нову европску стратегију раста, чији је циљ трансформација сопствене економије и друштва и њихово усмеравање на одрживији пут. Школе, установе за оспособљавање и високошколске установе су погодне за рад са ученицима, родитељима, предузећима и широм заједницом на променама које су неопходне за успешну транзицију. Проактивно усавршавање и усвајање нових вештина су неопходни како би се искористиле предности зелене транзиције.
- (6) У комуникацији Комисије под насловом „Снажна социјална Европа за праведне транзиције“ (4) истакнута је потреба да вештине, запошљивост и људски капитал заузму средишње место кроз европску Агенду вештина за одрживу конкурентност, друштвену праведност и отпорност (5), уз коју ће се израдити предлог препоруке Савета о струковном образовању и оспособљавању. Такође се најављује даљи рад на европском образовном простору, као и нови оквир за сарадњу са државама чланицама у области образовања и оспособљавања.
- (7) У комуникацији Комисије под насловом „Нова индустријска стратегија за Европу“ (6) позива се на одлучно деловање како би целоживотно учење постало стварност за све, како би се осигурало да образовање и оспособљавање држе корак и доприносе остваривању двоструке транзиције. Она такође позива и на то да системи високог образовања, као и системи струковног образовања и оспособљавања, обезбеде више научника, инжењера и техничара за тржиште рада. У новом Акционом плану ЕУ за циркуларну економију (7) и Стратегији ЕУ за заштиту биодиверзитета до 2030. године (8) се истиче кључна улога вештина за прелазак на зелену и чисту економију.
- (8) У комуникацији Комисије под насловом „Стратегија за МСП за одрживу и дигиталну Европу“ (9) се наглашава да је доступност квалификованог особља или искусних руководилаца постала најважнији проблем за четвртину микро, малих и средњих предузећа у ЕУ, те да је недостатак квалификованих запослених најважнија препрека новим улагањима широм ЕУ. Струковно образовање и оспособљавање је од посебне важности за мала и средња предузећа како би се осигурало да њихова радна снага поседује неопходне вештине.
- (9) У Комуникацији Комисије о Унији равноправности: Стратегија за родну равноправност за период 2020–2025 (10) се истиче значај струковног образовања и оспособљавања за жене и мушкарце како би се осигурала родна равноправност у професијама у којима традиционално превладавају мушкарци или жене, а ради решавања питања родних стереотипа.
- (10) У Комуникацији Комисије о буџету ЕУ којим се подржава спровођење европског плана опоравка (11), утврђен је амбициозан и свеобухватан план за европски опоравак, који се темељи на ванредном европском Инструменту за опоравак („Следећа генерација ЕУ” - *Next Generation EU*) и ојачаном вишегодишњем финансијском оквиру за период 2021–2027. Овај план се темељи на солидарности и праведности, и дубоко је укореењен у заједничким начелима и вредностима Уније. Њиме се утврђује како пружити замајак европској економији, подстакнути зелену и дигиталну транзицију и учинити економију праведнијом, отпорнијом и одрживијом за будуће генерације.
- (11) Гаранција за младе (12), од 2013. године, помаже младима да уђу на тржиште рада нудећи им квалитетан посао, наставак образовања, шегртовање или приправничку праксу у року од четири месеца од тренутка прекида школовања или почетка периода незапослености. Струковно образовање и оспособљавање се показало делотворним при олакшавању преласка младих који су изложени ризику од искључености на тржиште рада. Атрактивно струковно образовање и оспособљавање, а нарочито шегртовање, које је релевантно за тржиште рада, ће убудуће у оквиру Гаранције за младе имати још већу улогу у спречавању незапослености младих и њиховој припреми за будуће прилике на тржишту рада, посебно у оквиру зелене и дигиталне

транзиције.

- (12) Циљ Предлога Комисије у погледу Уредбе Европског парламента и Савета о Европском социјалном фонду плус (ЕСФ+) јесте да осигура већу релевантност система образовања и оспособљавања за тржиште рада, као и једнак приступ приликама за целоживотно учење за све путем усавршавања и преквалификације.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 14 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 274

final. ⁽⁶⁾ COM(2020)

102 final.

⁽⁷⁾ COM(2020) 98 final.

⁽⁸⁾ COM(2020) 380

final. ⁽⁹⁾ COM(2020)

103 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2020)152 final.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 442 final.

(12) Препорука Савета од 22. априла 2013. године о успостављању Гаранције за младе (СЛ C 120, 26.4.2013., стр. 1.)

- (13) Предлог Комисије у погледу Уредбе Европског парламента и Савета о успостављању програма „Еразмус”: програма Уније за образовање, оспособљавање, младе и спорт, и о стављању ван снаге Уредбе (ЕУ) бр. 1288/2013, предвиђа да би интегрисану природу програма за период 2014–2020 којим се обухвата учење у свим контекстима – формалном, неформалном и информалном, као и у свим фазама живота – требало задржати ради подстицања флексибилних начина учења којима се појединцима омогућава развој компетенција неопходних за суочавање са изазовима 21. века.
- (14) Ова Препорука се темељи на низу иницијатива у области образовања, оспособљавања и вештина развијених на европском нивоу, како је сажето приказано у Анексу I, и допринеће европској Агенди вештина за одрживу конкурентност, друштвену праведност и отпорност, ажурираном Акционом плану за дигитално образовање, европском образовном простору и стратешком оквиру за европску сарадњу у области образовања и оспособљавања.
- (15) Сврха ове Препоруке јесте да испуни циљ европског образовног простора, односно да развије јединствени европски простор за учење у оквиру којег границе не ометају висококвалитетно и инклузивно образовање и оспособљавање, а којиме се настоје уклонити препреке признавању квалификација у високом и средњошколском струковном образовању и периоди учења у иностранству, као и рад на једноставнијем прекограничном вредновању исхода оспособљавања и целоживотног учења.
- (16) Полазећи од приоритета појачане европске сарадње у струковном образовању и оспособљавању (Копенхашки процес), донесених у облику Резолуције Савета од 19. децембра 2002. године (13), висококвалитетно и флексибилно струковно образовање и оспособљавање и транснационална мобилност су и даље у средишту глобалне визије за модернизацију струковног образовања и оспособљавања, коју су 2010. године у Декларацији из Брижа утврдили надлежни министри.
- (17) У закључцима из Риге од 22. јуна 2015. године, министри надлежни за струковно образовање и оспособљавање су се усагласили о низу приоритета којима се пружа подршка остваривању те визије, а који су укључени у Заједнички извештај Савета и Комисије за 2015. годину о спровођењу стратешког оквира за европску сарадњу у области образовања и оспособљавања (ЕТ 2020.) (14) и у Новој Агенди вештина за Европу из 2016. године (15), чиме је политика Уније у области струковног образовања и оспособљавања добила додатан снажан подстицај, са јачим нагласком на атрактивности и квалитету.
- (18) Препоруком Европског парламента и Савета од 18. јуна 2009. године о успостављању Европског референтног оквира за осигурање квалитета у струковном образовању и оспособљавању („EQAVET“) (16) успостављен је референтни оквир како би се пружила подршка државама чланицама у погледу побољшања квалитета њихових система струковног образовања и оспособљавања, како би се допринело повећаној транспарентности развоја политика у области струковног образовања и оспособљавања међу државама чланицама. Током десетогодишњег спровођења EQAVET-а, њиме су подстакнуте реформе националних система за осигурање квалитета; међутим, он није знатно допринео побољшању транспарентности механизма за осигурање квалитета. Надаље, исти се углавном примењивао у почетном струковном образовању и оспособљавању које се спроводи у школама. Стога би оквир за EQAVET из 2009. године требало укључити у ову Препоруку, и додати елементе којима се уклањају недостаци у његовом спровођењу у вези са квалитетом исхода учења, сертификацијом и вредновањем, саветовањем са заинтересованим странама, улогом наставника и предавача, учењем кроз рад и флексибилношћу струковног образовања и оспособљавања. Како би се побољшало узајамно учење, повећала транспарентност и доследност механизма за осигурање квалитета у пружању струковног образовања и оспособљавања, и ојачало узајамно поверење међу државама чланицама ЕУ, требало би увести стручне ревизије на нивоу ЕУ за потребе вредновања осигурања квалитета на нивоу система.
- (19) Циљ Препоруке Европског парламента и Савета од 18. јуна 2009. године о успостављању Европског бодовног система за стручно образовање и оспособљавање („ECVET“) (17) био је побољшање признавања, прикупљања и преноса исхода учења,

пружање подршке мобилности и целоживотном учењу, и успостављање бодовног система за стручно образовање и оспособљавање на нивоу ЕУ. Током његовог десетогодишњег спровођења, *ECVET* је увелико допринео развоју квалитетнијег искуства у погледу мобилности кроз употребу и документовање јединица исхода учења. Међутим, концепт бодова у оквиру *ECVET*-а није заживео, па тиме ни *ECVET* није довео до развоја Европског бодовног система за стручно образовање и оспособљавање. Стога би у ову Препоруку Савета требало укључити кључна начела *ECVET*-а (нпр. јединице исхода

⁽¹³⁾ СЛ C 13, 18.1.2003., стр. 2.

⁽¹⁴⁾ СЛ C 417, 15.12.2015., стр. 25.

⁽¹⁵⁾ COM(2016) 381 final.

⁽¹⁶⁾ СЛ C 155, 8.7.2009.,

стр. 1.

⁽¹⁷⁾ СЛ C 155, 8.7.2009., стр. 11.

учења) повезана са флексибилношћу. Алати *ECVET*-а (нпр. споразум о учењу и меморандум о разумевању), којима се пружа подршка мобилности полазника *VET*-а, би требали бити даље развијани у оквиру других инструмената ЕУ, попут оних којима се подршка пружа у оквиру Еразмус+ програма. За струковне квалификације стечене након средњошколског или терцијарног образовања, може се примењивати Европски систем преноса и акумулације бодова који је већ у употреби.

- (20) Према Препоруци Савета од 15. марта 2018. године о европском оквиру за квалитетно и делотворно шегртовање (18), утврђено је 14 кључних критеријума које би државе чланице и заинтересоване стране требали примењивати за развој квалитетног и делотворног шегртовања којим се обезбеђује развој вештина повезаних са послом и лични развој шегрта.
- (21) *CEDEFOP* је пратио приоритете договорене у закључцима из Риге од 22. јуна 2015. године, и притом утврдио низ области у којима су земље напредовале са Агендом модернизације струковног образовања и оспособљавања, нарочито кад је реч о шегртовању и учењу кроз рад, осигурању квалитета, успостављању механизма за предвиђање потреба за вештинама и саветодавних тела која укључују социјалне партнере, повећању проходности и флексибилности те, у скорије време, већем нагласку на дигиталним вештинама. Међутим, с обзиром на зелену и дигиталну транзицију, потребно је знатно проширити и побољшати понуду у области струковног образовања и оспособљавања за младе и одрасле, уз истовремено повећање атрактивности и квалитета почетног струковног образовања и оспособљавања.
- (22) Многе земље су покренуле иницијативе за промовисање изврсног у струковном образовању и оспособљавању зарад бољег повезивања струковног образовања и оспособљавања са екосистемима иновација и вештина. На темељу ових примера, испробава се концепт центара за изврсног струковног образовања и оспособљавања како би исти постали врхунске референтне тачке за оспособљавање у специфичним областима кад је реч о почетном оспособљавању и континуираном усавршавању и преквалификацији.
- (23) У својем Мишљењу о будућности струковног образовања и оспособљавања донесеном у децембру 2018. године, Саветодавни одбор за струковно образовање и оспособљавање („*ACVET*“) је дао визију изврсног, инклузивног и целоживотног струковног образовања и оспособљавања које одговара на захтеве будућности који произилазе из економских, технолошких и друштвених промена. Комисија је у овом Мишљењу позвана да припреми предлог за поједностављење и консолидацију политичког оквира ЕУ за струковно образовање и оспособљавање, управљање њиме и постојеће инструменте у облику свеобухватне Препоруке Савета.
- (24) С обзиром на њену необавезујућу природу, овом Препоруком се поштују начела супсидијарности и пропорционалности, те би исту требало спроводити у складу са европским и националним правом и праксом. Наиме, овом Препоруком се не доводи у питање Директива 2005/36/ЕЗ (19) измењена и допуњена Директивом 2013/55/ЕУ (20) о признавању професионалних квалификација и режиму аутоматског признавања који је у њој предвиђен.

Узимајући у обзир следећу дефиницију „струковног образовања и оспособљавања“:

За потребе ове Препоруке, струковно образовање и оспособљавање се тумачи као образовање и оспособљавање путем којег млади и одрасли стичу знања, вештине и компетенције потребне за одређена занимања или уопште на тржишту рада (21). Може се пружати у формалном и неформалном окружењу, на свим нивоима Европског оквира квалификација (ЕОК), укључујући терцијарно образовање, уколико је примењиво.

(¹⁸) СЛ C 153, 2.5.2018, стр. 1.

(19) Директива 2005/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7. септембра 2005. године о признавању професионалних квалификација (СЛ L 255, 30.9.2005, стр. 22.).

(20) Директива 2013/55/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. новембра 2013. године о изменама и допунама Директиве 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација и Уредба (ЕУ) бр. 1024/2012 о административној сарадњи путем Информационог система унутрашњег тржишта („Уредба ИМТ“) (СЛ L 354, 28.12.2013, стр. 132.).

(21) На темељу дефиниције CEDEFOP-а: Европски центар за развој струковног оспособљавања: Терминологија европске политике у области образовања и оспособљавања, 2014.

ОВИМ ПРЕПОРУЧУЈЕ ДРЖАВАМА ЧЛАНИЦАМА ДА:

у складу са националним законодавством и законодавством Уније, доступним ресурсима, националним приоритетима и околностима, укључујући социоекономску ситуацију и карактеристике националних система струковног образовања и оспособљавања, а у уској сарадњи са свим релевантним заинтересованим странама:

- a) раде на спровођењу политике у области струковног образовања и оспособљавања којом се:
 - омогућавају младима и одраслима да стекну знања, вештине и компетенције потребне за напредовање на тржишту рада и у друштву који су подложни променама, да управљају опоравком и правичном транзицијом према зеленој и дигиталној економији у доба демографских промена и током свих економских циклуса,
 - подстичу инклузивност и једнаке могућности, и доприноси постизању отпорности, социјалне праведности и благостања за све, и
 - промовишу европске системе струковног образовања и оспособљавања у међународном контексту како би били препознати као референца на светском нивоу за полазнике струковног образовања и оспособљавања,
- b) покрећу акције и улагања за спровођење те политике у складу са начелима дефинисаним у тачкама 1. до 21. у наставку, и
- c) раде на постизању следећих циљева до 2025. године на нивоу ЕУ (22) који су део релевантних европских оквира за праћење, између осталог у области образовања и оспособљавања као и социјалне политике и политике запошљавања:
 - удео запослених особа које су завршиле струковно образовање или оспособљавање требао би да износи најмање 82 % (23),
 - 60 % особа које су недавно завршиле струковно образовање или оспособљавање има користи од изложености учењу кроз рад током свог струковног образовања и оспособљавања (24). Тај се циљ односи на све облике учења кроз рад на радном месту, и такође доприноси повећаним могућностима за шегртовање које се могу подржати Гаранцијом за младе;
 - 8 % полазника *VET*-а има користи од мобилности у сврхе учења у иностранству (25).

Струковно образовање и оспособљавање се брзо прилагођава променама на тржишту рада

1. У оквиру програма струковног образовања и оспособљавања се нуди уравнотежена комбинација струковних вештина, укључујући техничке вештине које су добро усклађене са свим економским циклусима, радним местима и методама рада који су подложни променама, као и у погледу кључних компетенција (26), укључујући солидне основне вештине, дигиталне, трансверзалне, зелене и остале животне вештине које пружају снажну основу за отпорност, целоживотно учење, целоживотну запошљивост, социјалну инклузивност, активно грађанство и лични развој;

(22) Циљеви су дефинисани као просечне вредности за ЕУ које државе чланице требају постићи заједно. Приликом извештавања о напретку у постизању тих циљева, укључујући, према потреби, у контексту европског семестра, Комисија би требала узети у обзир специфичности различитих националних система и околности. Државе чланице би у потпуности требале искористити могућности финансирања из средстава Уније, у складу са својим националним околностима, приоритетима и изазовима. Три квантитативна циља не прејудуцирају одлуке о начину спровођења инструментата финансирања Уније у склопу вишегодишњег финансијског оквира за период 2021–2027 и инструмента *Next Generation EU*.

(23) Тиме ће се обухватити старосна група од 20 до 34 година која је средњошколско образовање, или образовање након средњошколског које не спада у терцијарно образовање, завршила пре једне до три године.

(24) Тиме ће се обухватити старосна група од 20 до 34 година која је образовање и оспособљавање напустила пре једне до три године. Показатељ ће бити заснован на подацима који ће се прикупљати од 2021. године у оквиру Анкете о радној снази у Европској унији (*EU LFS*), како је дефинисано у идентификатору варијабле „*HATWORK*” у Спроведбеној

Уредби Комисије (ЕУ) 2019/2240. То се односи на радна искуства на радном месту у тржишној или нетржишној јединици (тј. у предузећу, државној институцији или непрофитној организацији) која су била део наставног плана и програма у оквиру формалног програма који је довео до највишег успешно завршеног нивоа образовања. У случају да испитаник поседује више радних искустава, у обзир би требало узети укупно трајање свих радних искустава. Радна искуства би требала бити исказана еквивалентима пуног радног времена.

- (25) То ће се мерити као удео полазника који су учествовали у програму мобилности у одређеној календарској години у односу на укупан број полазника који те године завршавају *VET*. Показатељ ће бити заснован на подацима о мобилности прикупљеним из података програма Еразмус+ и подацима о особама које су завршиле са *VET* образовањем добијеним од УНЕСКО-а, *OECD*-а и *Eurostat*-а. За допуну података из програма Еразмус+ би се могли употребљавати и подаци из програма мобилности националних тела, уколико су доступни и искључиво уколико су упоредиви са подацима из програма Еразмус+, укључујући трајање мобилности. У случају да су подаци националних тела већ укључени, требали би бити приказани на транспарентан начин.
- (26) У Препоруци Савета од 22. маја 2018. године о кључним компетенцијама за целоживотно учење, утврђене су следеће кључне компетенције: компетенција писмености, компетенција вишејезичности, математичка компетенција и компетенција у науци, технологији и инжењерству, дигитална компетенција, лична и социјална компетенција и компетенција учења како учити, компетенција грађанства, предузетничка компетенција и компетенција културне свести и изражавања.

2. Наставни планови и програми за струковно образовање и оспособљавање, понуде програма и квалификације према потреби се редовно ажурирају на основу информација о вештинама (нпр. системи за праћење особа са квалификацијама, механизми за предвиђање потреба за вештинама, укључујући на секторском и регионалном нивоу);
3. Пружаоци струковног образовања и оспособљавања имају, у складу са националним контекстом, одговарајући ниво аутономије, флексибилности, подршке и финансирања како би своје понуде за оспособљавање прилагодили променљивим потребама за вештинама, зеленој и дигиталној транзицији и економским циклусима, уз истовремено осигурање квалитета;
4. Програми струковног образовања и оспособљавања на свим нивоима обухватају компоненте учења кроз рад, које су даље проширене и на трајно струковно образовање и оспособљавање; програми шегртовања (27) се даље развијају како би се побољшале понуде Гаранције за младе (28) и допуњени су одговарајућом подршком (29) и мерама за стабилизацију понуде шегртовања, као и за решавање специфичних изазова са којима се суочавају мала предузећа; како би се у различитим секторима економије створиле могућности учења кроз рад, послодавцима би се могле пружити подстицајне мере у складу са националним контекстом;

Флексибилност и могућности за напредовање чине саму срж струковног образовања и оспособљавања

5. Програми струковног образовања и оспособљавања су усмерени на полазника, омогућавају приступ настави у учионици и дигиталном или комбинованом учењу, флексибилне и модларне путеве који су засновани на признавању исхода неформалног и информалног учења, као и на напредовање у каријери и учењу; програми континуираног струковног оспособљавања су осмишљени тако да се могу прилагодити тржишту рада и секторским или индивидуалним потребама за усавршавањем или преквалификацијом;
6. Програми струковног образовања и оспособљавања су засновани на модулима или јединицама исхода учења, те постоје механизми вредновања који омогућају пренос, признавање и прикупљање исхода учења појединаца са циљем стицања квалификација или делимичних квалификација, у зависности од националног контекста (30); У почетном струковном образовању и оспособљавању, главни циљ је напредовати до стицања пуне квалификације.

Струковно образовање и оспособљавање је покретач иновација и раста, и припрема полазнике за дигиталну и зелену транзицију и дефицитарна занимања

7. Отпорност струковног образовања и оспособљавања се постиже тако да оно постане део економских, индустријских и иновационих стратегија, укључујући оне повезане са опоравком, зеленом и дигиталном транзицијом. Стога је потребно знатно прилагодити и/или проширити понуду струковног образовања и оспособљавања, нарочито за одрасле, подстицањем стицања предузетничких, дигиталних и зелених вештина;
8. Центри за извршност струковног образовања и оспособљавања делују као катализатори улагања у локална предузећа, пружају подршку опоравку, зеленој и дигиталној транзицију, европским и регионалним иновацијама и стратегијама паметне специјализације, развој струковног образовања и оспособљавања, између осталог на вишим нивоима квалификација (нивои од 5. до 8. Европског оквира квалификација) у складу са националним контекстом, и пружају иновативне услуге попут кластера, предузетничких инкубатора за новооснована предузећа и технолошке иновације за МСП, као и иновативна решења за преквалификацију радника који би могли постати технолошки вишак;
9. Установе за струковно образовање и оспособљавање имају приступ најсавременијој инфраструктури, успоставиле су стратегије дигитализације (31) у складу са националним контекстом и укључују еколошку и социјалну одрживост у своје програме и организацијско управљање, чиме доприносе спровођењу УН-ових циљева одрживог развоја;

Струковно образовање и оспособљавање представља атрактиван избор заснован на

модерном и дигитализованом пружању оспособљавања/вештина

10. Почетно и континуирано струковно образовање и оспособљавање представљају део целоживотног учења. Пuteви између почетног и континуираног струковног образовања и оспособљавања, општег образовања и високог образовања су флексибилни и проходни;

- (27) Како је утврђено у Препоруци Савета од 15. марта 2018. године о европском оквиру за квалитетно и делотворно шегртовање.
- (28) Како је утврђено у Препоруци Савета од 22. априла 2013. године о успостављању Гаранције за младе.
- (29) То може укључивати центре за извођење обука у оквиру предузећа.
- (30) У складу са Препоруком Савета од 20. децембра 2012. године о вредновању неформалног и информалног учења.
- (31) На пример, алатом за самопроцену *SELFIE* се пружа подршка установама за струковно образовање и оспособљавање у погледу употребе дигиталних технологија за делотворно подучавање и учење, као и за јачање њихове сарадње са послодавцима у оквиру програма учења кроз рад.

11. Програми струковног образовања и оспособљавања на нивоима 5. до 8. Европског оквира квалификација се додатно развијају како би се задовољила растућа потреба за напредним струковним вештинама у складу са националним контекстом;
12. Програми струковног образовања и оспособљавања се изводе у одговарајућој комбинацији отворених, дигиталних и партиципативних окружења за учење, укључујући радна места погодна за учење, а ослањају се на најсавременију и доступну инфраструктуру, опрему и технологију, као и на разноврсне педагошке приступе и алате, нпр. симулаторе засноване на ИКТ-у, виртуелну и проширену стварност којима се повећава доступност и делотворност пружања обука, између осталог и за мала предузећа (32);
13. Наставници, предавачи и друго особље у струковном образовању и оспособљавању пролазе кроз почетни и континуирани професионални развој како би: пружили висококвалитетну обуку; подстицали техничке и дигиталне вештине и делотворне иновативне методе оспособљавања, укључујући подучавање у виртуелном окружењу; коришћењем дигиталних алата за учење радили у складу са најсавременијом педагогијом у области струковног и дигиталног образовања, у разноврсним и вишекултурним окружењима. Њихове каријере постају атрактивније захваљујући ширим приступима запошљавању, побољшаним приликама за развој каријере (33) као и појачаној сарадњи између наставника/предавача у струковном образовању и оспособљавању и предузећа и других радних места;
14. Стратегијама интернационализације се пружа подршка стратешком приступу међународној сарадњи у струковном образовању и оспособљавању, укључујући у пограничним регијама ЕУ. Таквим стратегијама се промовишу успешне националне праксе широм света, а исте се могу спроводити на различите начине као што су мобилност полазника и наставника/предавача, учествовање и заједничка припрема у оквиру међународних такмичења у вештинама;
15. Полазници и особље у струковном образовању и оспособљавању имају могућност мобилности у сврху учења, укључујући виртуелну мобилност, дугорочну мобилност и мобилност у треће земље, захваљујући примени и признавању јединица исхода учења и релевантних европских алата (34);
16. Јасне и приступачне информације о могућностима за учење, развој каријере и вредновање широм ЕУ су обезбеђене кроз пружање висококвалитетних услуга у погледу целоживотног учења и професионалног усмеравања, при чему се у потпуности користе *Europass* и друге дигиталне услуге;

Струковно образовање и оспособљавање промовише једнаке могућности

17. Програми струковног образовања и оспособљавања су инклузивни и доступни рањивим групама, као што су особе са инвалидитетом, нискоквалификоване особе или особе са ниским нивоом вештина, националне мањине, особе мигрантског порекла и особе са смањеним могућностима услед географске локације на којој се налазе и/или неповољног социоекономског положаја; Циљаним мерама и флексибилним облицима оспособљавања могуће је спречити рани прекид образовања и оспособљавања и пружити подршку при преласку из школе на посао;
18. Програми струковног образовања и оспособљавања су доступни путем дигиталних платформи за учење, уз подршку алата, уређаја и везе са интернетом, посебно за рањиве групе и људе у руралним и удаљеним подручјима;
19. Циљаним мерама се промовише родна равноправност у погледу традиционално „мушких” или „женских” занимања, и заједно се решавају родни стереотипи и друге врсте стереотипа;

Струковно образовање и оспособљавање се заснива на култури осигурања квалитета

20. Европски референтни оквир за осигурање квалитета (*EQAVET* оквир), како је описан у Анексу II, се примењује у националним системима за осигурање квалитета за почетно и континуирано струковно образовање и

оспособљавање; он обухвата струковно образовање и оспособљавање у свим окружењима за учење (као што су учење у школи и учење кроз рад, укључујући програме шегртовања) и све врсте учења (дигитално, у учioniци или комбиновано) које изводе јавни и приватни пружаоци услуга, и заснива се на скупу индикативних дескриптора и заједничких референтних показатеља за осигурање квалитета струковног образовања и оспособљавања који се примењују и на нивоу система и на нивоу пружалаца услуга, у складу са националним контекстом, како је наведено у Анексу II;

- (32) Они надаље могу укључивати сарадничко подучавање, интердисциплинарно учење и учење засновано на пројектима, нове организационе методе у установама за пружање обуке и предузећима, као и вештачку интелигенцију.
- (33) То може обухватати различите путеве за напредовање у каријери, признавање претходног стручног искуства, и наставнике/предаваче који држе комбиновану наставу у складу са националним контекстом.
- (34) На пример, предлошци за Меморандум о разумевању и Споразум о учењу.

21. Национална референтна тачка за осигурање квалитета у струковном образовању и оспособљавању наставља да окупља све релевантне заинтересоване стране на националном и регионалном нивоу како би могла:
- покретати конкретне иницијативе за спровођење и даљи развој оквира *EQAVET*,
 - обавештавати и мобилизовати широк обим заинтересованих страна при спровођењу оквира *EQAVET*, укључујући центре за изврност струковног образовања и оспособљавања,
 - подржати самоевалуацију као комплементарно и делотворно средство за осигурање квалитета које омогућује мерење успеха и утврђивање области које је могуће побољшати, између осталог и у погледу дигиталне спремности система и установа за струковно образовање и оспособљавање,
 - активно учествовати у европској мрежи за осигурање квалитета у струковном образовању и оспособљавању,
 - достављати ажурирани опис националних механизма за осигурање квалитета заснованих на оквиру *EQAVET*,
 - учествовати у стручној ревизији на нивоу ЕУ (35) у погледу осигурања квалитета на нивоу ЕУ како би се повећала транспарентност и доследност механизма за осигурање квалитета и како би се ојачало поверење међу државама чланицама;

Спровођење на националном нивоу

Препоручује се да државе чланице предузму мере за спровођење те политике на националном нивоу, заједно са социјалним партнерима и другим релевантним заинтересованим странама. Притом би исте требале:

22. Пружати подршку одрживим партнерствима за управљање струковним образовањем и оспособљавањем, у складу са националним контекстом и, према потреби, путем јавно-приватних партнерстава; Укључити социјалне партнере и све релевантне заинтересоване стране, укључујући установе за струковно образовање и оспособљавање, индустрије и предузећа свих величина, јавне и приватне службе за запошљавање, наставнике и предаваче у струковном образовању и оспособљавању и њихове представнике, посредничка тела попут индустријских, привредних и занатских комора, стручне и секторске организације, националне координаторе за спровођење Гаранције за младе, ЕСФ и остале иницијативе ЕУ, сектор за информационе технологије, центре за изврност струковног образовања и оспособљавања, кластере, организације полазника и родитеља, и локална, регионална и национална тела; Промовисати таква партнерства на регионалном и секторском нивоу;
23. На најбољи начин искористити европске алате за транспарентност попут Европског оквира квалификација, Европског система преноса бодова (ЕСПБ), *Europass*-а и Европске класификације вештина, компетенција, квалификација и занимања (*ESCO*), олакшавати аутоматско узајамно признавање квалификација и исхода периода учења у иностранству (36), омогућити полазницима коришћење разних погодности *Europass*-а (нпр. евидентирање сопствених искустава, вештина и квалификација у оквиру онлајн профила који служи за професионално усмеравање, искуство мобилности, добијање дигитално потписаних квалификација и примање предлога и тражење могућности за учење и посао, квалификације, вредновање, признавање итд.);
24. На најбољи могући начин користити фондове и инструменте Европске уније којима се пружа подршка реформама и/или улагањима у струковно образовање и оспособљавање, између осталог у вези са дигитализацијом и еколошком одрживошћу, као што су *Next Generation EU* (Механизам за опоравак и отпорност, *REACT-EU*), Европски социјални фонд+, инструмент *SURE*, Европски фонд за регионални развој, *InvestEU*, Еразмус+, програм *Horizon Europe*, Интеррег, Дигитална Европа, механизам за праведну транзицију и Европски пољопривредни фонд за рурални развој и Фонд за модернизацију; стимулирати даља улагања јавног и приватног сектора у струковно образовање и оспособљавање;

25. Ослањајући се на релевантне постојеће националне механизме и финансијске оквире, дефинисати мере које је потребно предузети за спровођење ове Препоруке на националном нивоу у року од 18 месеци од њеног доношења и пратити њихово спровођење, између осталог доделом националних средстава према потреби на националном нивоу и са снажним нагласком на укључивању дигитализације и еколошке одрживости у целокупан сектор струковног образовања и оспособљавања, узимајући у обзир надлежност/аутономију установа за образовање и оспособљавање у складу са националним контекстом.
- (35) Стручна ревизија представља врсту добровољног узајамног учења које има за циљ да допринесе побољшању и транспарентности механизма за осигурање квалитета на нивоу система који не доводе до процедура акредитације, засновано на посебној методологији коју ће развити Европска мрежа за осигурање квалитета у струковном образовању и оспособљавању.
- (36) У складу са Препоруком Савета од 26. новембра 2018. године о промовисању аутоматског узајамног признавања квалификација високог образовања и средњошколског образовања и оспособљавања и исхода периода учења у иностранству.

ПОЗДРАВЉА НАМЕРУ КОМИСИЈЕ ДА, ПОШТУЈУЋИ СУПСИДИЈАРНОСТ:

спроводи политику Уније у области струковног образовања и оспособљавања којом се пружа подршка деловању држава чланица, што укључује:

26. осигуравање делотворног управљања политикама ЕУ за струковно образовање и оспособљавање путем трипартитног Саветодавног одбора за струковно образовање и оспособљавање, на основу континуираног програма рада и у сарадњи са генералним директорима за струковно образовање и оспособљавање (37), представницима полазника и пружаоцима струковног образовања и оспособљавања;
27. осигуравање тога да се политика ЕУ за струковно образовање и оспособљавање у потпуности одражава у спровођењу европског плана опоравка, европског зеленог плана и нове индустријске стратегије за Европу, стратегије за мала и средња предузећа за одрживу и дигиталну Европу и да чини доследан и усклађен део Европске агенде вештина за одрживу конкурентност, социјалну праведност и отпорност, Акционог плана за дигитално образовање, свеукупног европског оквира за сарадњу у области образовања и оспособљавања и европског образовног простора;
28. даље пружање подршке структурним реформама у погледу шегртовања путем службе за подршку шегртовању и нови подстицај Европском савезу за шегртовање у синергији са Гаранцијом за младе; поступно ширење услуга подршке за струковно образовање и оспособљавање у сарадњи са *CEDEFOP*-ом;
29. разматрање концепта и употребе микроквалификација, између осталог у струковном образовању и оспособљавању, заједно с државама чланицама и релевантним заинтересованим странама, имеђу осталог у контексту саветодавне групе ЕОК-а, како је предложено у Програму вештина за Европу;
30. подршка циљу поступног успостављања и развоја европских платформи центара за извршност струковног образовања и оспособљавања и разматрање европских основних струковних профила заједно с државама чланицама и релевантним заинтересованим странама, као део платформе *Europass* и, по могућности, допуњених струковним дигиталним садржајем развијеним у оквиру европских алата за транспарентност, са циљем олакшавања мобилности полазника и радника и транспарентности и признавања квалификација;
31. подршка квалитативној и делотворној дигитализацији пружања струковног образовања и оспособљавања у школама и кроз рад промовисањем употребе европских оквира компетенција (38) и алата за самопроцену (39) и истраживање изводивости спровођења анкете на нивоу ЕУ за школе за струковно образовање и оспособљавање;
32. јачање Европског савеза за шегртовање и Коалиција за дигиталне вештине и радна места, како је најављено у Програму вештина за Европу;
33. промовисање система европског струковног образовања и оспособљавања у међународном контексту, како би исти били препознати као глобалне референтне тачке за полазнике у струковном образовању и оспособљавању, између осталог пружањем подршке интернационализацији система струковног образовања и оспособљавања, и у погледу земаља кандидата за чланице ЕУ и суседних земаља, у сарадњи са Европском фондацијом за обуке (*ETF*), организовањем такмичења у вештинама и комуникацијским кампањама усмереним на повећање атрактивности и перцепције *VET*-а, као и пружањем једноставног приступа информацијама о *VET*-у и повезаним приликама за развој каријере ослањајући се на погодности *Europass*-а и њиховим додатним развијањем;
34. сарадњу са међународним организацијама, нарочито са *OECD*-ом, Међународном организацијом рада (*MOP*), *УНЕСКО*-ом и Светском банком у области струковног образовања и оспособљавања.
35. Пружањем подршке државама чланицама у њиховим настојањима да спроведу ове Препоруке, јачањем капацитета установа за струковно образовање и оспособљавање, укључујући њихову дигитализацију и еколошку одрживост, и промовисањем истраживања у *VET*-у и на националном нивоу и на нивоу ЕУ уз помоћ средстава из релевантних фондова и програма Уније (*Next Generation EU* (Механизам за опоравак и отпорност, *REACT-EU*), Европски социјални фонд+, *SURE*, Европски фонд за регионални развој,

InvestEU, Еразмус+, *Horizon Europe*, Интеррег, Дигитална Европа, Механизам за праведну транзицију, Европски пољопривредни фонд за рурални развој и Фонд за модернизацију);

- (37) Генерални директори за струковно образовање и оспособљавање се именују од стране држава чланица.
- (38) Као што су Оквир дигиталних компетенција за грађане (*DigComp*), Оквир дигиталних компетенција за наставно особље (*DigCompEdu*) и Оквир дигиталних компетенција за организације (*DigCompO*).
- (39) Као што је *SELFIE*.

36. обезбеђивање квалитативног и квантитативног праћења у складу са заједничким циљевима дефинисаним у овој Препоруци, као и другим релевантним подацима, укључујући податке о улагањима, и употреба тих података за европски семестар и релевантне европске оквире за праћење и извештавање, као и пружање извештаја Савету о спровођењу Препоруке сваких пет година ослањајући се на податке доступне на националном и европском нивоу, као и годишње праћење које спроводи *CEDEFOP*.

Овом Препоруком се замењује Препорука Европског парламента и Савета од 18. јуна 2009. године о успостављању Европског референтног оквира за осигурање квалитета у струковном образовању и оспособљавању (*EQAVET*) и Препорука Европског парламента и Савета од 18. јуна 2009. године о успостављању Европског бодовног система за стручно образовање и оспособљавање (*ECVET*).

Састављено у Бриселу 24. новембра 2020. године

у име Савета
Председник
M. ROTH

АНЕКС I

Релевантни акти Уније у области вештина, образовања и оспособљавања

1. Препорука Већа од 28. јуна 2011. године о политикама за смањење раног прекида школовања (1).
2. Препорука Савета од 20. децембра 2012. године о вредновању неформалног и информалног учења (2).
3. Заједнички извештај Савета и Комисије за 2015. годину о спровођењу стратешког оквира за европску сарадњу у области образовања и оспособљавања (*ET 2020*) – Нови приоритети за европску сарадњу у области образовања и оспособљавања (3).
4. Препорука Савета од 19. децембра 2016. године о облицима усавршавања: нове прилике за одрасле (4).
5. Препорука Савета од 22. маја 2017. године о Европском оквиру квалификација за целоживотно учење и стављању ван снаге Препоруке Европског парламента и Савета од 23. априла 2008. године о успостављању Европског оквира квалификација за целоживотно учење (5).
6. Препорука Савета од 20. новембра 2017. године о праћењу особа са квалификацијама (6).
7. Одлука (ЕУ) 2018/646 Европског парламента и Савета од 18. априла 2018. године о заједничком оквиру за пружање бољих услуга за вештине и квалификације (*Europass*) и стављању ван снаге Одлуке бр 2241/2004/ЕЗ (7).
8. Препорука Савета од 22. маја 2018. године о кључним компетенцијама за целоживотно учење (8).
9. Закључци Савета о напретку према визији европског образовног простора (9).
10. Препорука Савета од 26. новембра 2018. године о промовисању аутоматског узајамног признавања квалификација високог образовања и средњошколског образовања и оспособљавања и исхода периода учења у иностранству (10).
11. Закључци Савета о спровођењу Препоруке Савета о облицима усавршавања: нове прилике за одрасле (11).
12. Резолуција Савета о даљем развоју европског образовног простора у циљу пружања подршке систему образовања и оспособљавања окренутих ка будућности (12).
13. Закључци Савета о економији добробити (13).
14. Комуникација Комисије под насловом „Годишња стратегија одрживог раста 2020.” (14).

(1) СЛ С 191, 1.7.2011, стр. 1.

-
- (²) СЛ C 398, 22.12.2012, стр. 1.
(³) СЛ C 417, 15.12.2015., стр. 25.
(⁴) СЛ C 484, 24.12.2016, стр. 1.
(⁵) СЛ C 189, 15.6.2017, стр. 15.
(⁶) СЛ C 423, 9.12.2017, стр. 1.
(⁷) СЛ L 112, 2.5.2018, стр. 42.
(⁸) СЛ C 189, 4.6.2018, стр. 1.
(⁹) СЛ C 195, 7.6.2018, стр. 7.
(¹⁰) СЛ C 444, 10.12.2018, стр. 1.
(¹¹) СЛ C 189, 5.6.2019, стр. 23.
(¹²) СЛ C 389, 18.11.2019, стр. 1.
(¹³) 13432/19.
(¹⁴) COM(2019) 650 final.

АНЕКС II

Оквир EQAVET

Део А. Индикативни дескриптори EQAVET-а

У овом анексу су дати индикативни дескриптори са циљем пружања подршке државама чланицама и пружаоцима струковног образовања и оспособљавања, како то сматрају примереним, при спровођењу оквира EQAVET. Структурисани су према фазама циклуса квалитета: *Планирање – спровођење – вредновање – ревизија*. Могу се применити и на почетно и на континуирано струковно образовање и оспособљавање, а примењиви су и на сва окружења за учење: учење у школи и учење кроз рад, укључујући програме шегртовања.

Критеријуми квалитета	Индикативни дескриптори на нивоу система VET-а	Индикативни дескриптори на нивоу пружалаца VET-а
<p>Планирање одражава стратешку визију која је заједничка релевантним заинтересованим странама, а укључује јасне циљеве, мере и показатеље.</p>	<p>Циљеве VET-а су описани средњорочно и дугорочно, и повезани су са европским циљевима и циљевима одрживог развоја, узимајући у обзир питања еколошке одрживости.</p> <p>Социјални партнери и све друге релевантне заинтересоване стране учествују у утврђивању циљева VET-а на различитим нивоима.</p> <p>Циљеве се утврђују и прате помоћу посебних показатеља (критеријуми успешности).</p> <p>Успостављени су механизми и поступци за утврђивање потреба за оспособљавањем на тржишту рада и у друштву.</p>	<p>Циљеве VET-а на европском, националном и регионалном нивоу се одражавају у локалним циљним вредностима које одређују пружаоци VET-а.</p> <p>Јасни циљеве и циљне вредности су утврђени и прате се, а осмишљени су и програми за њихово постизање.</p> <p>Континуиране консултације са социјалним партнерима и свим другим релевантним заинтересованим странама се одвијају како би се утврдиле посебне локалне потребе/потребе појединаца.</p> <p>Одговорности у погледу управљања квалитетом и развоја су јасно додељене.</p> <p>Особље је од почетка укључено у планирање, између осталог у погледу унапређења квалитета</p>
	<p>Осмишљена је политика информисања којом се осигурава оптимално објављивање квалитативних резултата/исхода у складу са националним/регионалним захтевима у погледу заштите података.</p> <p>Утврђени су стандарди и смернице за признавање, вредновање и сертифицивање компетенција појединаца.</p> <p>Квалификације VET-а су описане помоћу исхода учења.</p> <p>Успостављени су механизми за осигурање квалитета израде програма, вредновања и ревизије квалификација.</p> <p>Програми VET-а су осмишљени тако да омогуће флексибилне начине учења и брзо прилагођавање променљивим потребама тржишта рада.</p>	<p>Пружаоци струковног образовања и оспособљавања планирају иницијативе за сарадњу са релевантним заинтересованим странама.</p> <p>Релевантне заинтересоване стране учествују у поступку анализе локалних потреба.</p> <p>Пружаоци VET-а имају успостављен јасан и транспарентан систем за осигурање квалитета.</p> <p>Осмишљене су мере за осигурање усклађености са правилима о заштити података.</p>

Критеријуми квалитета	Индикативни дескриптори на нивоу система VET-а	Индикативни дескриптори на нивоу пружалаца VET-а
<p>Планови спровођења су осмишљени уз консултације са заинтересованим странама и укључују јасна начела.</p>	<p>Планови спровођења су успостављени у сарадњи са социјалним партнерима, пружаоцима VET-а и другим релевантним заинтересованим странама на различитим нивоима.</p> <p>Планови спровођења укључују разматрање потребних ресурса, капацитета корисника и алата и смерница потребних за пружање подршке.</p> <p>Осмишљене су смернице и стандарди за спровођење на различитим нивоима. Ове смернице и стандарди укључују вредновање, признавање и сертификовање квалификација</p> <p>Планови спровођења укључују посебну подршку за стручно усавршавање наставника и предавача, између осталог и за дигиталне вештине и еколошку одрживост.</p>	<p>Средства су на одговарајући начин интерно усклађена/додељена са циљем постизања циљева утврђених у плановима спровођења.</p> <p>Релевантним и инклузивним партнерствима, укључујући она између наставника и предавача, се јасно пружа подршка како би се спровеле планиране мере.</p> <p>У стратешком плану за развој компетенција особља, истиче се потреба стручног усавршавања наставника и предавача.</p> <p>Особље редовно похађа програме стручног усавршавања и развија сарадњу са релевантним спољним заинтересованим странама, што помаже при изградњи капацитета, унапређењу квалитета и повећању успешности.</p>
	<p>Одговорности пружалаца VET-а у поступку спровођења су јасно описане и транспарентне.</p> <p>Развијен је национални и/или регионални оквир за осигурање квалитета који укључује смернице и стандарде квалитета на нивоу пружалаца VET- а ради промовисања континуираног побољшања и саморегулације.</p>	<p>Програми пружалаца VET-а омогућавају полазницима да постигну очекиване исходе учења и укључе се у процес учења.</p> <p>Пружаоци VET-а воде рачуна о потребама појединаца за учењем употребом приступа усмереног на полазника, који полазницима омогућава постизање очекиваних исхода учења.</p> <p>Пружаоци VET-а промовишу иновације у погледу метода подучавања и учења, у школама и на радном месту, уз употребу дигиталних технологија и алата за учење путем интернета.</p> <p>Пружаоци VET-а употребљавају ваљане, прецизне и поуздане методе за вредновање исхода учења појединаца.</p>
<p>Вредновање исхода и процеса се редовно спроводи и поткрепљује мерењем.</p>	<p>Осмишљена је методологија вредновања која обухвата интерно и екстерно вредновање.</p> <p>Учествовање заинтересованих страна у поступку праћења и вредновања је договорено и јасно описано.</p> <p>Национални/регионални стандарди и поступци за побољшање и осигурање квалитета су релевантни и пропорционални потребама сектора.</p> <p>У оквиру система се спроводи самовредновање, као и интерне и екстерне ревизије, према потреби.</p>	<p>Самовредновање/самоевалуација се спроводи периодично у оквиру националних и регионалних прописа/оквира или на иницијативу пружалаца VET- а, а обухвата дигиталну спремност и еколошку одрживост установа за VET.</p> <p>Вредновање и ревизија обухватају поступке и резултате/исходе образовања и оспособљавања, укључујући оцену задовољства полазника, као и успешност и задовољство особља.</p>

Критеријуми квалитета	Индикативни дескриптори на нивоу система VET-а	Индикативни дескриптори на нивоу пружалаца VET-а
	<p>Спроводе се системи раног упозоравања. Примењују се показатељи успешности.</p> <p>Спроводи се релевантно, редовно и доследно прикупљање података како би се мерио успех и утврдило области у којима су потребна побољшања. Осмишљене су одговарајуће методологије прикупљања података, нпр. упитници и показатељи/параметри.</p>	<p>Вредновање и ревизија укључују прикупљање и употребу података, као и одговарајуће и делотворне механизме за укључивање интерних и екстерних заинтересованих страна.</p> <p>Спроводе се системи раног упозоравања.</p>
Ревизије	<p>Поступци, механизми и инструменти за спровођење ревизија се дефинишу и употребљавају ради побољшања квалитета понуде на свим нивоима.</p> <p>Поступци бивају редовно подвргнути ревизијама, док се акциони планови за промене осмишљавају. Системи се у складу с тим прилагођавају.</p> <p>Информације о исходима вредновања су јавно доступне.</p>	<p>Прикупљају се повратне информације полазника о њиховим искуствима учења, као и о окружењу за учење и подучавање. Повратне информације пружају и наставници, предавачи и све остале релевантне заинтересоване стране, а све то чини основу за одлучивање о даљем деловању.</p> <p>Информације о исходима ревизије су доступне широкој јавности.</p> <p>Поступци повезани са повратним информацијама и ревизијама су део стратешког процеса учења у организацији, подржавају развој висококвалитетне понуде и унапређују могућности за полазнике.</p> <p>О резултатима/исходима поступка вредновања се расправља са релевантним заинтересованим странама, и израђују се одговарајући акциони планови.</p>

Део Б. Референтни скуп показатеља EQAVET-а

У овом одељку се предлаже низ референтних показатеља који се могу употребљавати за пружање подршке вредновању и побољшању квалитета националних/регионалних система VET-а и/или пружалаца VET-а при спровођењу оквира EQAVET.

Показатељ	Врста показатеља	Сврха политике
-----------	------------------	----------------

Главни показатељи за осигурање

квалитета Број 1.

<p>Релевантност система за осигурање квалитета за пружаоце VET-а:</p> <p>а) удео пружалаца VET-а који примењују интерне системе за осигурање квалитета утврђене законом/на властиту иницијативу</p> <p>б) удео акредитованих пружалаца VET-а</p>	<p>Показатељ контекста/ инпута</p>	<p>Промовисати културу побољшања квалитета на нивоу пружалаца VET-а</p> <p>Повећати транспарентност квалитета обуке</p> <p>Побољшати узајамно поверење у погледу пружања обуке</p>
--	------------------------------------	--

Број 2.

Улагање у стручно усавршавање наставника и предавача: а) удео наставника и предавача који учествују у даљем стручном усавршавању	Показатељ инпута/процеса	Промовисати преузимање одговорности од стране наставника и предавача у процесу развоја квалитета <i>VET</i> -а
---	--------------------------	--

Показатељ	Врста показатеља	Сврха политике
б) износ уложених средстава, укључујући средства за дигиталне вештине		<p>Побољшати прилагодљивост <i>VET</i>-а промењивим потребама тржишта рада</p> <p>Повећати индивидуалну изградњу капацитета учења</p> <p>Побољшати постигнућа полазника</p>

Показатељи остварења квалитативних циљева

политике *VET*-а Број 3.

Стопа учествовања у програмима <i>VET</i> -а: број учесника у програмима <i>VET</i> -а (1) према врсти програма и појединачним критеријумима (2)	Показатељ инпута/ процеса/исхода	<p>Прикупити основне информације о атрактивности <i>VET</i>-а на нивоу система <i>VET</i>-а и на нивоу пружалаца <i>VET</i>-а</p> <p>Усмерити пружање подршке како би се повећао приступ <i>VET</i>-у, између осталог за групе у неповољном положају</p>
--	----------------------------------	--

Број 4.

Стопа завршетка програма <i>VET</i> -а: број особа које су успешно завршиле/напустиле програме <i>VET</i> -а, према врсти програма и појединачним критеријумима	Показатељ процеса/исхода/ резултата	<p>Прикупити основне информације о образовним постигнућима и квалитету процесâ оспособљавања</p> <p>Израчунати стопе напуштања школовања у односу на стопу учешћа</p> <p>Пружити подршку успешном завршетку образовања као један од главних циљева квалитета <i>VET</i>-а</p> <p>Пружити подршку прилагођеном оспособљавању, укључујући оспособљавање група у неповољном положају</p>
---	-------------------------------------	---

Број 5.

Стопа запошљавања по завршетку <i>VET</i> програма:	Показатељ исхода	<p>Подршка запошљивости</p> <p>Побољшати прилагодљивост <i>VET</i>-а промењивим потребама тржишта рада</p> <p>Пружити подршку прилагођеном оспособљавању, укључујући оспособљавање група у неповољном положају</p>
а) одредиште полазника <i>VET</i> -а у одређеном тренутку након завршетка оспособљавања, према врсти програма и појединачним критеријумима (3)		
б) удео запослених полазника у одређеном тренутку након завршетка оспособљавања, према врсти програма и појединачним критеријумима		

(1) За почетно струковно оспособљавање: полазник се рачуна као учесник тек након периода од шест недеља

- оспособљавања. За целоживотно учење: проценат становништва уписан на формалне *VET* програме.
- (2) Осим основних информација о полу и животној доби, могу се применити и други социјални критеријуми, нпр. особе које рано напуштају школовање, највиши остварен степен образовања, мигранти, особе са инвалидитетом, трајање периода незапослености.
 - (3) За почетно струковно оспособљавање: укључујући информације о одредишту полазника који су напустили програм оспособљавања.

Показатељ	Врста показатеља	Сврха политике
Број 6.		
Примена стечених вештина на радном месту: а) информације о занимању прикупљене од појединаца након завршетка оспособљавања према врсти оспособљавања и појединачним критеријумима б) стопа задовољства појединаца и послодаваца у погледу стечених вештина/компетенција	Показатељ исхода (комбинација квалитативних и квантитативних података)	Повећати запошљивост Побољшати прилагодљивост VET-а променљивим потребама тржишта рада Пружити подршку прилагођеном оспособљавању, укључујући оспособљавање група у неповољном положају
Информације о		
контексту Број 7.		
Стопа незапослености (4) према појединачним критеријумима	Показатељ контекста	Позадинске информације за доношење политика на нивоу система за VET
Број 8.		
Распрострањеност рањивих група: а) проценат учесника у VET-у који су класификовани као припадници групе у неповољном положају (у дефинисаној регији или гравитационом подручју) према животној доби и полу б) стопа успешности група у неповољном положају према животној доби и полу	Показатељ контекста	Позадинске информације за доношење политика на нивоу система за VET Пружити подршку у погледу давања приступа VET-у за групе у неповољном положају Пружити подршку прилагођеном оспособљавању група у неповољном положају
Број 9.		
Механизми за утврђивање потреба за оспособљавањем на тржишту рада: а) информације о механизмима успостављеним ради утврђивања променљивих потреба на различитим нивоима б) докази о употреби таквих механизма и њиховој делотворности	Показатељ контекста/ инпута (квалитативне информације)	Побољшати прилагодљивост VET-а променљивим потребама тржишта рада Подршка запошљивости
Број 10.		
Програми којима се промовише бољи приступ VET- у и пружају смернице (потенцијалним) полазницима VET-а: а) информације о постојећим програмима на различитим нивоима б) доказ њихове делотворности	Показатељ процеса (квалитативне информације)	Повећати приступ VET-у, између осталог за групе у неповољном положају Пружање смерница (потенцијалним) полазницима у струковном образовању и оспособљавању

		Подршка прилагођеном оспособљавању
--	--	------------------------------------

- (4) Дефиниција Међународне организације рада: појединци животне доби од 15 до 74 година који активно траже посао и спремни су да почну са радом.